SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob ½6. uri popoludne.

Štev. 255. V Ljubljani, v sredo 5. novembra 1884. **Letnik XII.**

O arhivih.

Naslanjajoč se na včerajšnje poročilo o c. kr. vojnem arhivu, dostaviti nam je danes še nekaj o arhivih sploh, kar je prišlo tudi sedaj pri delegacijah na razgovor. Ogerski zgodovinarji niso zadovoljni s položajem, v kakoršnem se sedaj arhivi na Dunaji sploh nahajajo. Povsod je premalo zadosti izobraženega uradništva ali sploh osobja, ki bi latinščino in madjarščino umelo, najslabeje je pa v tem oziru c. kr. vojni arhiv. Pri c. kr. kabinetnem arhivu je ta napaka, da se starina ni še ločila od današnjih aktov in toraj ji zgodovinarji ne morejo do živega. Tajni državni arhiv ima zadosti sposobnega osobja, ali nobenega ne, ki bi madjarski znal, in je vsled tega zopet Madjarom pot preprečena do učnih preiskav zgodovinskih.

Lahko je umljivo in že sam naslov nam pové, da se tajni akti, v kterih se skrivajo nitke, ki so med posamičnimi državami v zunanji politični štreni namotane, ne dajo na noben način pred svojim časom, in to je menda celo stoletje na svitlobo, kar je tudi popolnoma prav in primerno; kaj bi pa sploh potem diplomatom še ostalo, ako bi se že drugo leto objavilo, kar je letos brzojav v tajnih nedostopnih depešah prenašal iz kraja v kraj? Toda tukaj bi se prav lahko pomagalo, ne da bi se bilo bati za objavo tajnih aktov iz najnovejše dobe. Naj se le stareja tvarina loči do neke dobe in naj se preloži v druge nalašč za to odločene sobe, ktere z onimi, ki nam hranijo pred radovednimi očmi najnovejšo državniško modrost, niso v nikaki zvezi in zgodovinarjem bode pomagano ter tudi radovednim bralcem.

Arhiv dvorne kamore ima premalo osebja in zopet nobenega, ki bi madjarski in latinski ob enem temeljito razumel, kajti najmanj polovica tega arhiva obstoji iz ogerskih aktov, ki so vsi v latinščini pisani, in za tiste se potrebujejo uradniške moči, ki so na tem polji popolnoma doma. Vrh tega morajo pa še popolno dobro na madjarskem zgodovinskem polji izvedeni biti.

Največ sitnosti je pa za zgodovinarje v c. kr. vojnem arhivu, kteri je pod vojaško upravo in se ondi osobje navadno večkrat menja. Če tudi so v c. kr. avstrijski armadi učenjaki prve vrste med častniki, se vendar le naši častniki sploh bolj na sabljo in meč umejo, kakor pa na učeno knjigo ali zaprašene akte, kar tudi ne bo nikdo zameril — to je njih poklic. Vrh tega pa še takih častnikov, ki so v resnici učenjaki, ne pusté radi v zaduhlih kotih iz lahko umljivih razlogov in vzrokov. Razdelijo jih namreč med generalštab, kjer oni c. kr. vojski in domovini zlasti o času nevarnosti več pomagajo in koristijo, kakor pa bi jim to mogoče bilo v prašnih arhivih. Tako mesto arhivarja, kakor ga ima na Dunaji v c. kr. vojnem arhivu polkovnik, je prav prava sinekura (mastna služba brez truda). Sicer pa na tem mestu opozarjamo na včerajšnji dotični odstavek v političnem pregledu.

V očigled vsega tega je dotični govornik, delegat Falk, v delegacijah predlagal:

1. Dunajski arhivi dvorne kamore, cesarskega kabineta in c. kr. vojske naj se gledé svoje zgodovinske tvarine do leta 1792 (kedar so se pričele Napoleonove vojske) združijo pod imenom „c. kr. avstro-ogerski državni arhivi“.

2. Ta na novo vstanovljeni arhiv postane naj vednostni zavod, uprava njegova izroči naj se pa vsestransko izobraženemu osobju.

3. Med tem osobjem naj bo kolikor toliko nekaj Madjarov.

4. V razpravo in prevdarek teh glavnih vprašanj sestavi naj se odbor obstoječ iz učenjakov skupnega ministerstva, kakor tudi posamičnih ministerstev obeh držav, dalje iz zastopnikov obeh znanstvenih akademij, avstrijskih in ogerskih učenih društev in imenovanih arhivov. Dotlej pa, dokler se to ne zgodi in vprašanja ne rešijo, naj vlada skrbi, da se odpravijo vse nepriličnosti, ktere znanstvene preiskave ovirajo ali celó onemogočijo. Posebno naj se na to gleda v c. kr. vojnem arhivu in pa da bode v vsakem arhivu do tedaj vsaj po jeden Madjar nastavljen, ki se bo razumel na ogerske akte.

Predlog se je sprejel brez ugovora; le gledé letnice 1792 ugovarjala sta dva, da ni vzroka, zakaj da bi se ne objavili akti še tudi nekoliko poznejih političnih dogodkov. Do Dunajskega kongresa bi se to prav lahko zgodilo, ker takrat je bila stara doba sklenjena in popolno nova vravnava Evrope in držav je svojo veljavo zadobila.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. novembra.

Notranje dežele.

Velik prevrat pripravlja se na Dunaji za ***c. k. avstrijske uradniške kroge*** in se bo posebno raztezal na upravo in kontrolo. Stalni deficit, ki se kakor strašilo leto za letom v naši državi prikazuje, bil je vzrok, da se je na Dunaji sestavila štedilna komisija, ki se je edino le s tem pečala, kje bi se dalo pri silno težavnem aparatu državne uprave in njene kontrole, kakor tudi pri drugih uradih sploh kaj storiti, da bi se stroški znižati dali. Tista komisija je sedaj menda svoje delo dokončala ter ga izročila vladi, ktera naj bo potem po svoji previdnosti potrebno vkrenila. Govori se, da se bo nekaj uradniških mest opustilo, ker namerajo posebno kontrolne urade skupaj stisniti, kjer se bo le dalo. Kaj pa je treba recimo posebnih kontrolnih uradov za politično, za finančno in za poštno oblast vsako posebej? Vse tri dala bi se opravljati z istim osobjem, se vé, primerno številnim, ki bi bilo pa vendar manjše, kakor zdaj pri vseh treh. Posebno pri vladnem knjigovodstvu in njeni kontroli, je neki, kakor se govori, toliko uradnikov višje vrste, da imajo komaj po kako uro na dan kaj opraviti. Škoda, da štedilna komisija ni svojega operata izročila državnemu zboru v pretres, kar bi se pač zahtevati smelo, kajti kdor plačuje, ima tudi pravico zahtevati, da vé zakaj plačuje. Da tega komisija ni storila, pravijo, da je vzrok prevelik pomen njenega izdelka, ki bi med uradniki napravil veliko razburjenost. Kaj pa razburjenost in uboštvo milijonov prebivalcev nima nič pomena? Tudi mislimo, da sedaj nastavljenih uradnikov ni ravno treba pod kap devati; saj se lahko kam drugam prestavijo, po smrti pa več ne nastavljajo in vsako leto bo veče zlajšanje brez da bi se komu krivica godila. Naj bi se pa le na

---

LISTEK.

Boj proti vpeljavi in razširjevanji tobaka v 17. stoletji.

Čudna prikazen v kulturnem življenju 17. stoletja je tista živahna „opozicija“, pokazavši se koj po vpeljavi tobaka po celi Evropi. Z vso silo in največo strogostjo so skušale vse države razširjevanje tobaka med ljudstvom zaprečiti; nasproti tobakarjem in nosljarjem (šnofarjem) so posebno ojstro postopale. — Takrat se državam pač ni sanjalo, koliko dohodkov jim bode donašala ta zaničevana rastlina v 19. stoletji. Ker države dandanes pri vsakoletnem primanjkljeji državnih stroškov vedno iščejo novcev s povišanjem davkov na tobak, bo čitatelj gotovo radoveden o tej viharni vojni kaj več zvedeti.

Kdo je bil prvi, ki je tobak v Evropo zanesel, to se ne vé za gotovo. Zgodovina nam le toliko pové, da je l. 1559 tedanji francoski poslanec „Nikot“ na portugalskem dvoru v Lisaboni, prvi dobil tobakovo seme iz Brazilije ter ga zasejal leta 1560 na svojem vrtu. Dva služabnika njegovega spremstva, eden imajoč bolečino na nosu, drugi, ki se je hudo ranil na roki, sta prišla do tega mnenja, da bi jima utegnil tobak pomagati. Res obvežeta oba rani s tobakovimi listi. Pa kaj se zgodi? rani se obema zacelite. Odslej je tobak veljal kot „univerzalno sredstvo“ za vsakovrstne kužne bolezni. Ni čuda, da so botanikarji one dôbe razširjevanje tobaka tako pridno pospeševali. Vsak je skušal to čudežno in prekoristno rastlino dobiti. V teku dveh desetletij (1560—80) se je tobak razširil po Portugalskem, Španjskem, Francoskem, Laškem, Nemškem in celó v Švici kot vrtna rastlina (cvetica).

Pankovij piše l. 1556 v svoji rastlinski knjigi: „Ta rastlina provzročuje kihanje in dobro spanje, čisti usta in glavo, prežene bolečine in vtrujenost, potolaži zobne bolesti, obvaruje človeka kuge, prežene uši, ozdravi hraste, prisad, zastarele otekline in razne telesne rane.“ Iz tega se pač razvidi, koliko zdravilne moči so pripisovali tej rastlini; njene liste so jeli v različni obliki pripravljati za kadenje in noslanje (šnofanje).

Že Lonicer omenja v svoji l. 1570 izdani in l. 1737 od Ehrharda v nemščino prevedeni rastlinski knjigi, kako se je ta nova šega med mornarji razširila. „Pomorščaki — pripoveduje on — prišedši iz Indije in Portugalskega, tobakove liste posušé, povijejo ter jih v cevi narejene iz palmovih listov nabašejo; na enem koncu zažgó, na drugem pa dim v se vlečejo. To jim prežene glad in žejo, jih vkrepi, zadobé moč in veselost, kmalu zaspé, kakor da bi se bili napili najboljšega vina.

V severne dežele so zanesli tobak angleški in holandski mornarji. Anglija je neki prva dežela, kjer se je že za časa vladanja kraljice Elizabete tobak vdomačil. S prva so pušili le pomorski vojaki; pa kmalu se je ta navada med ljudstvo zanesla. A ravno na Angleškem se je vojska zoper tobakarje najpred vnela. Naslednik kraljice Elizabete, Jakob I., je bil največi sovražnik te nove šege; njegove navadne besede so bile: „Če bi vraga na obed povabil, bi ga pogostil z mladim prasetom, ribo polenovko in slabo gorušico, slednjič pa še z veliko pipo, nabasano s tobakom.“ Kdor je pokadil 1 funt tobaka, je moral šest šilingov (3 gld. 60 kr.) kazni plačati.

Toda to še ni bilo dovolj. Mestni postopači so imeli pravico, vse zasačene tobakarje do dobrega

vse zadnje ne godilo po latinskem pregovoru: Parturiunt montes.

Včerajšnji telegram prinaša odgovor ***vojnega ministra v delegacijah*** na interpelacijo Hegedüsa, kteri bi rad zvedel, kako daleč smo že s puškami-opetovalkami in pa kedaj da bo vojaški štatut za vpokojnino svoj vrhunec dosegel. Vojni minister, grof Bilant, je rekel, da bi bilo na vse to prav lahko odgovoriti, ako bi ne imeli nikakih sosedov, na kterih armade od dne do dne rastoče ne smemo pozabiti. Kar Avstrija za svojo armado na leto izdaja ni v nikaki primeri s svotami, ki jih druge države za taiste leto za letom žrtvujejo. Na Francoskem gré za armado vsako leto 233 milijonov goldinarjev v zlatu le za redne stroške; k tem pride pa še po nekaj stotin milijonov goldinarjev izvanrednih stroškov. Stalne vojske pa imajo ondi 524.000, toraj dvakrat toliko, kakor pri nas. Prav v enakih razmerah gibljejo se Rusija, Nemčija, Angleška in Laška. Sveta dolžnost nam je toraj skrbeti, da ne zaostanemo preveč in to temveč, ker so med vsemi državami naši vojaki najceneji. Na Francoskem vsak vojak na leto stane 454 goldinarjev v zlatu, na Nemškem vsak vojak leto in dan 378 gld. na Laškem 377 gld. in pri nas pa le 320 gld. Se vé, da je pod temi številkami vse, kar se za vojaka potrebuje od kasarne do njegovih 6 krajcarjev, ki jih na dan dobiva. Dalje je minister ugovorjal očitanju, da bi bilo preveč „penzijonistov“ in da se množé, kedar so višji zapovedniki slabe volje, ki dostikrat še popolnoma zdravim častnikom zarad osebnih namenov tako znano „plavo polo“ preskrbé. Vojni minister je rekel, da je ravno narobe, da dostikrat še tako dalje služijo, pri kterih je očividno, da jim ni mogoče službe dobro opravljati zarad bolehnosti. Saj nekaj let si vlada tudi pri vojaštvu prizadeva varčno ravnati, kolikor je mogoče.

Grof Melhior Lonyay je včeraj popoludne za mrtvoudom nagloma umrl. Bil je že več let popolno pozabljen, a njegovo ime budí v srcu narodnjaka žalostne spomine. Bil je grof Lonyay ogerski ministerski predsednik, o svojem času tudi skupni finančni minister. Z Beustom, žalostnega spomina, je bil Lonyay še z nekterimi glavni tovarnar nesrečnega dualizma. Ravno tako je bil z enakomislečimi tostranskimi ministri glavni vzrok nove êre, pa tudi strašanskega propada duševnega in gospodarstvenega ljudskega blagostanja. Dokler se bomo spominjali leta 1867 in naslednjih, Dunajske svetovne razstave in istega leta sledečega „kraha“; sploh dokler bo ljudstvom v spominu „liberalna êra“ „liberalnih ministrov“, jim Lonyay tudi ne bode iz spomina zginil. Hvaležnosti je zato malo prejemal, kakor nobeden, kdor ne dela na pravem potu s poštenim namenom in pravičnimi pripomočki. Naj slovi, dokler je na vrhuncu, kolikor hoče; naj omami tudi z vspehom začasno sodbo svetá, a sodbe zgodovine ne more za dolgo prevariti.

Vnanje države.

Osirotenemu ***Braunschweigu*** je pruska deželo-lakomnost bodočnost že določila, kakor se po časopisih bere. Namesto se s pravim dedičem vojvodo Kumberlandskim sporazumeti, je cesar Viljem neki kar naravnost določil. „Da ne bo ne tako in ne tako, je cesar Viljem rekel, in da se osoda zapuščenega vojvodstva za dalje časa vtrdi, prevzel naj bo moj sin princ Viljem Pruski vlado“. Tako je želel cesar Viljem in tako je brž tudi sklenil Braunschweigski vladni sovet. Princ Viljem se bode lahko smejal. Ranjki vojvoda Braunschweigski je neki po svoji smrti zapustil silno veliko premoženja; govori se, da čez 300 milijonov mark. To je menda prva stopinja, da se bode osirotena ovčica (deželica) v pruski hlev varno pripeljala. Se vé, da cesar Viljem pravi, da to bodi le začasno, dokler se bodoča osoda deželici odloči. A kaj je treba osodo odločevati? Je mar li kak dvom, kdo ima prihodnji vladar biti? Je mar li mnogo dedičev, kterih pravice se morajo še le preiskovati? Ne, ne, vsega tega ni. Vojvoda Kumberlandski, kteremu je cesar Viljem že Hanover po sili vzel ter si še osebno premoženje očetovo osvojil, je pravni in nedvomljiv dedič po umrlemu stricu, a ta je že pregnanstva navajen, čemu bode zopet vladar, ko ima deželica in imajo milijoni v žepu pruskem še dovolj prostora? Tako se spoštuje od zgoraj pravica, potem naj se pa kdo čudi, da socijalizem prevzetno glavo vzdiguje ter se od dne do dne bolj množi! „Po izgledu kraljevem ravná se ves svet“, pravi znana prislovica. Mar li bistroumni Bismark tega res ne vidi? Čudno?

Poslednje volitve na ***Nemškem*** so jasno dokazale, da so katoliki ondi moč, s ktero bo morala Bismarkova vlada vendar-le računiti, ako ji bo na notranjem miru kaj ležeče. Kakor vse kaže, je centrum nemškega državnega zbora v resnici skala, ob ktero pluskajo sovražni valovi od vseh strani kako bi jo spodkopali, toda zastonj, valovi se bodo ob skalo razbili. Vstanovljena namreč je na dobrih tleh in valovje se razprši sicer s hrumom in hruščem, kakor je privrelo, toda razprši se vendar-le! To je menda tudi Bismark sprevidel in vsed tega, ako včerajšnji telegram iz Rima o imenovanji višjega pastirja na Ledohovskega mesto za Poznanjsko-Gnezenjsko nadškofijo resnico poroča, moral pri sv. Stolu zdatno odjenjati od svoje politične trme. Kmalo se bo pokazalo, ali je vse le gola časnikarska domišljija, kar omenjeni telegram pripoveduje, ali pa je v resnici stari Bismark sprevidel, da tako „ne gre“! Znabiti misli letos katolike porabiti proti anarhistom, kteri so mu jeli čez glavo rasti, in to tisti zli duhovi, ktere je čarodejnik Bismark sam klical, a sedaj se jih pa odkrižati več ne more!

Gnjiloba ***ruske armade*** je od dne do dne bolj očitna! Cela armada je spridena in bi močnega zdravila potrebovala, najboljše bi pa bila popolna preosnova cele armade. Ni se še kmalo čulo, kar se sliši sedaj, da so namreč plemenitaši, ki v ruski vojski častna višja mesta zasedajo, v zvezi z navadnimi in gnjusnimi morilci, v zvezi z nihilisti. Ruska sodnija je še le sedaj na dan spravila, da čim več nihilistov se ji posreči poloviti in s sveta spraviti, temveč ima dokazov v rokah, da so umor cara Aleksandra II. njegovi lastni častniki sklenili in so ga po svojih organih, po delavcih izvršiti dali. Kakor povsod, so tudi na Ruskem delavci za orodje, kterega se zarotniki višjih stanov poslužujejo, da z njimi neljube jim osobe iz sveta spravljajo. Štirnajst častnikov, ki so jih nedavno na smrt obsodili ondi, je pač žalosten dokaz, koliko notranjo vrednost mora ruska vojska imeti, in kolikošna da je njena zvestoba, ktero je ona caru prisegla. Tako daleč je že prišlo ondi, da se višje sodnije že skoraj bojé preiskave še dalje raztezati, ker dan na dan se prikažejo višje glave zamotane v nihilistične zanjke, iz kterih jih smrt ali pa Sibirija izmota. Se vé, da je čisto naravno, da delavec-nihilist, po kterem smrt že svoje suhe roke steguje, vse pové, kar vé in tako se pred sodnijo zarotno obzorje vedno razširja in na višavo, v plemenitaške rodovine in častniške ter sodniške kroge sega.

Iz ***Sudana*** je zopet dospel telegram, po kterem soditi, Gordon ni še Mahdijev vjetnik, pač pak Mahdi Chartum oblega in od Gordona zahteva, da naj se mu podá. Tudi okolica Chartmunska in vsa planjava tja doli do Berberja je polna vstašev, ki na popotnike prežé. Da bi se jih tem laglje polastili in bi jim sploh promet po mogočnosti obtežili, so ustaši vse vodnjake in studence, ki so po tistih krajih sploh redki, obkolili in gorjé mu, kdor bi si tjekaj upal. Toraj popotnikom druzega ne kaže kakor doma ostati; ker kakor hitro bi se na pot podali zapadli bi smrti na vsak način, kajti ali bi morali pomreti od žeje, ker bi nikjer vode ne dobili, ali pa bi jih Mahdijeve druhali poklale. Grozno je, koliko revšine in siromaštva, nadlog in trpljenja prišlo je že čez ubogi Sudan in lahko se reče, da so vsega tega Angleži krivi, ker jih ni bila nikdar resna volja, svoje korake v Sudanu in Egiptu tako vravnati, da bi bili s krepko pestjo Mahdija in Osmana Digmo h krati vničili, kakor se stare gnjilo jabelko, ako človek na tisto stopi. Angležem je bilo vedno le za dobiček, vse drugo bila jim je in jim je še deveta briga, kar tudi jako določno najnovejša nakana pri osvojitvi vseh pristanišč po rudečem morji kaže.

Izvirni dopisi.

S Krškega, 4. novembra. Prebivalci majhnih mestic moramo vas v glavnem mestu, osobito o zimskem času zavidati. Tam imate gledišče, „narodno čitalnico“, z besedo: vsega v obilnosti za razveseljevanje v dolgih jesenskih večerih. Zunaj po deželi so pa take in jednake veselice le redka prikazen. — Sicer imamo tudi pri nas „bralno društvo“, ki že več let deluje z najboljšim vspehom. Mislim, da tudi letos ne bode odbor zaostal ter nam bode preskrbel raznovrstnih veselic. Kakor sem čul, se bodo v prihodnjo soboto pričeli „pevski večeri“. No, gg. pevce, njim na čelu izvrstnega g. pevovodja, moram le pohvaliti, da so se zopet odločili nas s petjem razveseljevati, kar jim bo gotovo le čast delalo. Želeti bi tudi bilo, da bi se vmes včasih vpletli humoristični govori, kakor je to tudi v druzih krajih navada; vsaj imamo za to ravno pri nas v Krškem dovolj pripravnih moči. Se vé, da je povsod treba nekoliko dobre volje. Pevci pač ne morejo vsega storiti, ker se morajo že tako mnogo ukvarjati s petjem, in to ni posebno lahka stvar, kakor si mnogi domišljujejo.

Jako nas je tudi razveselilo, ko smo zvedeli, da bode za letošnji zimski čas prevzel vodstvo za gledišče predstave naš stari igralec g. Š. P. Srečna misel tistega gospoda, ki se je nanj spolnil; kajti omenjenega gospoda vsi poznamo kot izvrstnega pevca, igralca in komika. On se bode gotovo prizadeval po svoji moči vsem vstreči, kar tudi nikakor ne dvomimo. Odbor „bralnega društva“ naj mu pa kmalo kaj na pomoč pride, ter skuša gledališčni oder v red spraviti, ker vse pač ne smemo od g. reditelja iger pričakovati; to bi mu dalo preveč posla in skrbi. Vsi že željno pričakujemo, da bi se z gledališčnimi predstavami kaj kmalo pričelo.

Mimogredé naj tudi omenim praznik vernih duš dan, ki smo ga včeraj praznovali. Gotovo je malo majhnih krajev po Kranjskem, ki bi na pokopališčih grobe svojih mrtvecov lepše okinčevali — na dan vernih duš — kakor ravno na Krškem. Naše pokopališče je za mestom, tikoma samostanskega vrta ter ima lepo lego in je povsem prav marljivo oskrbovano. Tam najdeš lepo število krasnih marmornih nagrobnih spominkov, ki so bili s krasnimi venci, cvetlicami in zelenjem okinčani. — Na večer pred praznikom vernih duš smo se podali na mirodvor, kjer smo si ogledali ozaljšane gomile Na tiho-mirnih prostorih, kjer našim ljubim odpočiva srce v hladni materi zemlji, je gorelo brezštevilno veliko lučic. Krški pevci so se ta večer zopet skazali, da so mojstri. Zapeli so pred velikim križem tri žalostinke: Jenkovo „Molitev“, „Usliši nas Go-

---

naklestiti. Tobakovcem visokega stanu je kralj ukazal lase čisto odstriči in jih iz Londona izgnati. Profesorji vseučilišča v Oxfordu so morali na ukaz in v navzočnosti kralja samega izdati temeljito razpravo o tabaku, v kteri so na veliko veselje pobožnega sina „Marije Stuart“ dokazali škodljivost in slabe nasledke za človeško zdravje te strupene rastline. Celó na literarnem polji je kralj Jakob hotel kadenje tobaka zatreti. Med drugim je pisal: „The counterblast to tobacco“ (nasprotovalec tobaka), v koji svojim podanikom obširno razlaga škodljivost te rastline, on pravi: „Kadenje spremeni zdravi želodec v grdo zamazano kuhinjo ter napolni najžlahtneje dele človeškega telesa s tolstimi sajami. Tobak škoduje zdravji, slabí um, prireja nesnago, vpliva jako škodljivo na socijalno življenje celega naroda; kajti konečno bodo še ženske kadile in nosljale, ker ne morejo nič več s smrdljivimi možmi živeti.“ Toda vsa kraljeva prizadevanja so bila le glas vpijočega v puščavi. Tobakarji niso verovali na slabe nasledke — in razvada smrdljivega, Bogu nečast delujočega zelišča — kakor Angležem „Stow“ l. 1631 o tobaku piše, — se je že povsodi vkoreninila. Možje so kadili in nosljali po cerkvah in gledališčih; tudi ženske so se poprijele te novodobne šege. In gorjé, če se nežni spol poprime kake slabe navade. Tù pač veljá stari slovenski pregovor: „Stara navada, železna srajca“; kajti ženska svoje navade nikdar ne popusti!

Evropejski kupci so iz Angleškega zanesli tobak na Turško, kjer se je urno po celi Evropi razširil. Že l. 1605 je sultan Amurad IV. kadenje prepovedal pod smrtno kaznijo. Vendar ta sultanov ukaz ni veliko hasnil, ker l. 1610 je turški car tobakarje le še s tem smešil, da so mogli pipe nositi skozi nos narejene luknje po Carigradu.

Na Ruskem so pričeli z enako strogostjo postopati. Mnogobrojne požare so pripisovali tobakarjem. Pozneje so še k temu dostavili verske pomislike. Tako n. pr. so ruski popi trdili, tobakov dim oskrunja svete podobe, zavoljo tega je tobak gotovo Bogu nevšečna rastlina. V l. 1634 izdani postavi se čita sledeča naredba: „Slehernemu zasačenemu tobakarju se bode nos odrezal . . .“ L. 1650 se je ta naredba zopet ponovila.

Sicer je pa Rusija med evropejskimi državami ena od tistih, kjer je bilo kadenje in nosljanje najdalj časa prepovedano. Celó v sredi tekočega stoletja so se našli ljudje, ki niso marali za tobak iz verskega stališča. V 30letni vojski se je tobak razširil po Nemškem — osobito med vojaci; ti so namreč prvi začeli to grenko rastlino kaditi in zvečiti, kar se je kmalo med ljudstvo zaneslo. Toda tudi tù je bilo kadenje strogo prepovedano. Države so skušale s hudimi kaznimi in visokimi davki to gnjusno rastlino zatreti. L. 1652 je virtemberška vlada izdala zeló zanimiv ukaz, ki se tako-le glasi: „Ker je kadenje tobaka zdravji škodljivo in jako nevarno proti ognji, se ta ostudna navada pod ojstro kaznijo prepové.“ Posebno pozornost je napravil med ljudstvom „Ulmski mestni magistrat“. Mestna gosposka je namreč 16. febr. 1642 izdala naslednjo naredbo: „Vsi s tobakom trgujoči ljudje morajo polovico dohodkov mestnemu magistratu plačati.“ L. 1651 magistrat izdá novo postavo, v kteri se kupcem strogo prepoveduje s tobakom tržiti; zasačenim se bode blago konfisciralo. Gostilničarjem se je naročilo, da gostje ne smejo po krčmah kaditi in nosljati. Kdor se ni na to naredbo oziral, je moral 4 gold. kazni plačati.

A vse to ojstro postopanje deželnih gosposk ni veliko hasnilo. Vlade so se obrnile do duhovščine,

spod“ in „Nad zvezdami“. Koga pač ne presune zadnja pesem, ki ima za nas kristjane toliko pomenljivosti v sebi? Marsikomu so solze oči zalilivale, ko se je pri tem spominjal svojih ranjcih starišev, bratov, sester, sorodnikov, prijateljev in znancev! — Zapustivši okinčane grobove mrtvih je pač moralo vsakemu priti na misel: „Memento mori!“ V—ki.

Domače novice.

(*Pri včerajšnji seji mestnega odbora*) naznanil je mestni župan g. Grasselli zbranim odbornikom smrt prvega magistratnega svetovalca, g. Ludvovika Perone. Odborniki so v znamenje sočutja vstali in s tem priznali županovim besedam, s kterimi je taisti krasne lastnosti ranjcega slikal, kterega se bo mesto vedno častno spominjalo.

Potem mestni župan omenja častne diplome za prvega Jugoslovana in škofa Strossmajer-ja, ktero bo taistemu podelilo Ljubljansko mesto. Izročili mu jo bodo ob priliki otvorenja galerije slik v Zagrebu gg. Ljubljanski odborniki dr. Moschè, Ivan Hribar, dr. Zarnik, podžupan Petričič in Geba.

Dr. Zarnik nadalje predlaga, da mestni odbor izreče svojo nejevoljo nad tistim mestnim odbornikom, ki je dal povod neresničnemu „poslanemu“ v nekem Ljubljanskemu dnevniku, češ, da poslednja tajna teja ni bila veljavna, ker vsled prepičlega števila odbornikov ni bila sklepčna.

(*Iz življenja ranjcega L. Perone*) dostavimo naj še sledeče: Ranjki je bil rojen 27. avgusta l. 1827 v Novomestu, kjer se je deloma tudi šolal deloma pa v Ljubljani. Pravoslovne študije dovršil je v Gradci in je kot 23leten mladeneč stopil v policijsko službo leta 1850 v Ljubljani. Ko je mestni magistrat prevzel leta 1866 policijo v svoje roke, sprejel je s taisto vred tudi njega za koncepista. Vestna in vsestranko marljiva služba gladila mu je mesto za mestom in tako se je vrl mož spenjal više in više, dokler da je lansko leto dosegel stopnjo prvega mestnega sovetnika.

(*Glavni dedič*) po ranjkem Peroni je Vincencijeva družba. Ranjki pač ni mogel svoje ljudomilosti lepše dokazati, kakor s tem, da se je še na svojo zadnjo uro spominjal zapuščene mladine, ktera mu bo sedaj spomin s tem vračala, da se ga bo spominjala v svojih molitvah. — Magistratni uradniki dobili so po ranjcem svojem kolegi v oporoki razne spominke. Govori se, da je četvorici taistih volil precejšno srečko.

(*Pogreb*) magistratnega sovetnika, Ludovika Perone, je bil danes popoludne ob 3. uri in jako sijajen. Za križem šli so njegovi ljubljenci zapuščene sirote fantiči iz „Marianuma“, za temi svirala je črno oblečena mestna godba, za godbo kretali so prostovoljni mestni gasilci. Za gasilci prišli so nosilci vencev Doberletovega pogrebnega društva, kterim so takoj sledili trije redarji s svojim vencem. Sedaj sta prišla vozova z duhovniki sv. Jakobske fare in s krsto ranjcega. Mrtvaška opravila opravljal je g. župnik. Ob krsti nosili so mestni služabniki krasne vence. Za krsto šli so sorodniki ranjcega, kterim se je pridružila dolga vrsta znancev in prijateljev ranjcega, duhovnikov, profesorjev, mestnih odbornikov, mestnih, deželnih in državnih uradnikov in mnogo druzih žalujočih. R. I. P.!

(*Velika trgovska firma*), ktero je Herman Ahčin zastopal, vprašala je v Ljubljani že pri več trgovskih firmah, ali so menjice resnične, ktere je taista po Ahčinu v imenu imenovanih firm prejela ali ne za blago, večinoma sladkor, kterega je ranjki v njihovem imenu naročil. Kakor se kaže bode škoda zdatno večja, kakor se pa sodi.

(*Okrožne sodnije svetovalcem*) imenovan je g. sovetniški tajnik Ulepič v Novem mestu.

(*Rezervni častniki*) in vojaški duhovniki v rezervi imeli so včeraj svoj glavni raport v kazini pri majorji Salomonu.

(*Skušnje na tukajšnji podkovski šoli*) vršile se bodo dne 29. in 30. decembra t. l., in sicer: 29. decembra skušnje iz podkovstva za kovače, kteri niso obiskali podkovske šole, 30. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledavanja klavne živine in mesá. Kovači, kteri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglasé pri podpisanem vodstvu do 15. decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole Ljubljanske.

(*Posvetovanje o vstanovitvi posojilnice v Krškem*) bode v nedeljo, 9. t. m. v Krškem, v nedeljo, 16. t. m. v Leskovci, vselej ob 3. uri popoludne v šolskem poslopji. V Leskovci bode tudi občni zbor kmetijske podružnice ob enem. Vabljeni so vsi p. n. udje kmetijske podružnice in sploh možje, ki imajo lastno premoženje, rokodelstvo ali kupčijo. Za osnovalni odbor I. Lapajne.

(*Duhovske spremembe v Goriški nadškofiji.*) Č. g. Adam Zanetti, novomašnik, postal je tretji kaplan v Flumicellu; č. g. Andrej Žnidarčič ml., do zdaj v začasnem pokoji, kaplan v Vilessu. Prihodnjo nedeljo bota posvečena v mašnika Goriška bogoslovca četrtolenika čč. gg. Anton Bratina iz Ustij pri Ajdovščini in Jožef Fabijan iz Rihenberka. Prvi bo imel novo mašo v rojstnem kraji v nedeljo 9. novembra, drugi pa v semeniški kapeli 4. novembra.

(*C. k. avstrijsko društvo sadjerejcev*) imelo bode od 15. do 17. novembra t. l. v Gradci svoje potovalno zborovanje za leto 1884. Spored zborovanji je sledeči: 1. Razpravljanje društvenih predmetov. 2. Razgovor o porabi sadja, na podlagi pridobljenih skušenj na osredni postaji v Liebenauvi pri Gradci. 3. Razgovor o kupčiji s sadjem in o pospeševanji te kupčije. Kdor se tega zborovanja vdeležiti hoče, naj to predsedniku društva naznani, ravno tako tudi pristop k društvu.

Razne reči.

— Šolstvo na Dunaji. Dunaj ima 31 meščanskih šol, in 104 ljudskih. Učiteljev je 1232 in 919 učiteljic; šolskih otrok je pa 72.312 in sicer 35.080 dečkov in 27.232 deklic.

— Število vernikov in duhovnikov na Českem. Praška nadškofija ima 1,990.000 duš in 1000 svetnih in 621 redovnih duhovnikov; Kraljevogradska škofija 1,450.000 duš in 808 svetnih in 101 redovnega mašnika; Litomeriška škofija 1,325.000 duš in 739 svetnih in 139 redovnih duhovnikov in Budjeviška škofija 1,169.000 duš s 734 svetnimi in 97 redovnimi duhovniki.

— Tudi Črnogorci so jeli posnemati Ruse. Kakor poročajo laški listi, je dal črnogorski knez zapreti katoliško cerkev na Cetinji. Verniki morajo hoditi v Kotor na avstrijsko zemljišče k sv. maši. Katoliški mašniki, tudi oni, ki so po zadnji vojski prišli iz turške oblasti v črnogorsko, se še ganiti ne smejo brez vladnega dovoljenja. Pod Turkom so imeli več prostosti, kakor sedaj. Avstrijski, nemški in francoski podložniki se bodo pritožili pri svoji vladi, da se jim v Črnogori krati verska prostost. Ni ga večega fanatizma od onega, ki vlada med razkolniki. Tako še pagani ne preganjajo katoličanov, kakor Rusi, ki hočejo biti edini pravi kristjani.

— Cerkveni zbor amerikanskih škofov se začne 9. t. m. v Baltimori. Za cerkveno zgodovino amerikansko bo velike važnosti in tudi drugače bo veliko vplival na versko življenje ondotnih katoličanov. Dosedaj je Amerika podobna popolnoma misijonski deželi, če tudi je ondi več katoličanov, kakor na Angleškem; da se to spremeni, bo ta cerkveni zbor sprejel pravila tridentinskega zbora. V ta namen se bo razdelil cerkveni zbor v Baltimori v zbor škofov (posvetovalni) in v zbor duhovnikov in bogoslovcev pod škofovim predsedništvom (postavodajalni). Namesto starega in bolnega kardinala New Yorškega bo predsedoval Baltimorski nadškof Gibbon.

— Kako obiskujejo Angleži cerkve? Ed. Review je sostavil ta-le podatek v tej zadevi: Vse Londonske cerkve imajo prostora za 600.000 ljudi, a v njih ni nikoli naenkrat 400 ljudi. Na leto pride v cerkev 800 tisuč ljudi, vsi drugi prebivalci velikega Londona, kteri ima nad 3 milijone, ne gredó nikdar ali le prav redko v cerkev. Delavcev ne vidiš skoro nikdar v cerkvi, zadržuje jih ali trudnost, lenoba, ali pa zasramovanje, ktero morajo prestati od premožnejših „sobratov“ (?). Nič bolje ni v drugih mestih; kakor pravi Kay je na tisuče delavcev, ki niso bili celo življenje še nikdar v cerkvi, pa tudi ne v šoli. L. 1851 je bilo na Angleškem 5 milijonov za šolo godnih otrok. Izmed teh jih je bilo 600 tisuč že po tovarnah, 2 milijona v šoli in druzih $2^1/_4$ milijona jih pa ni hodilo niti v šolo niti v tovarno. Otroci nižjega stanu niso samo brez vere, ampak tudi brez nravnosti. Mladih ljudi od 15.—20. leta je 10. del vseh angleških prebivalcev, a vendar pripada med nje četrti del vseh zločincev. — Tú je polje za protestantovske misijonarje! Namesto, da potrosijo Angleži milijone za razširjanje njihovega popačenega sv. pisma med katoliško ljudstvo in paganske narode, naj bi se raje usmilili trpečih, od lakote umirajočih, v duševnem in telesnem oziru popolnoma zanemarjenih sobratov, ki umirajo poleg njihovih bliščečih se palač. Tú bi milijoni gotovo več dobrega storili, kakor pa razdana biblija, vsled ktere še ni nihče prestopil k angleški veri. Angleži se povsod vtikajo in vse slabosti drugih vidijo, le domačih ne, če tudi so večje, kakor pa marsikje. Ker se episkopalna cerkev tako malo meni za revno ljudstvo in ga pusti v verski in svetni nevednosti, ni čuda, da ima katoliška cerkev, ki je bila vedno prijateljica in zaščitnica revežev, tako obilno žetev posebno na Angleškem.

— Slikarstvo in baironski benediktinci. V srednjem veku so bili prvi čas le samostani krajivede in umetnije, pozneje se je pa veda preselila na takrat ravnokar ustanovljena vseučelišča in je slava samostanov polagoma otemeljevala, dokler ni brezverski duh časa v prejšnjem stoletji samostanom vzel skoraj vsega vpliva. Zdaj je zopet bolje in v nekem oziru moramo reči, da se stvari časi nazaj vračajo. Kakor se verski duh vedno bolj oživlja v vseh krogih, tako se skušajo tudi samostani otresti môre, v ktero jih je zazibal regalizem in jozifinizem.

---

naj jim tudi ona pomaga razširjevanje tobaka med prebivalstvom zatreti. Duhovenstvo je v ta namen z lece in s primernimi spisi ljudstvu slikalo škodljivost in slabe nasledke tobaka. V nekej pridigi se med drugim bere: „Poslušajte, kaj se ob nedeljah in praznikih po gostilnicah godi! Tam se zbira nič vredna druhal, ki le zavoljo tega hlastno tobak puši, da laže več pije in se tudi hitreje vpijani. Človek, v tako sobo stopivši, meni, da je prišel v kak dimnik. Le pomislite, da s tem Boga žalite in delate veselje hudiču.“

Še bolj drastično se izraža v tisti dobi živeči Filander Zitenvaldski: „Ko Vsemogočni vidi ljudi kaditi, reče meni nevrednemu: glej gnjusobo, oskrunjajočo človeška srca! Hudič je ljudstvo premotil in za-se pridobil — ter ga tako odvernil od pravega Boga.“

Celó na slovstvenem polji so se prikazali nevarni sovražniki tobaka — osobito v nekterih med ljudstvom razširjenih spisih (listih). Eden teh spisov z ironičnim naslovom: „Tabacologia“, t. j. pohvala plemenite, po celem svetu slavne rastline, imenovane „petum ali tabak“. Na dalje opisuje njeno domovino, kdaj se je v Evropo zanesla, koliko dobrega in koristnega daje svojim čestilcem itd. — se vé, vse v smešnem pomenu. V drugem, prvemu spisu po vsem enak, se bere: „Moč, čednost in velika vrednost prekoristnega tobaka“. V obeh spisih se nahajajo tudi slabe podobe, predstavljajoče tobakarje in noslarje v raznih in zeló smešnih podobah, primerjaje jih pijancem. Ljudje so pa te spise z veseljem kupovali, jih prebirali, surovim dovtipom posmehovali se ter še v obilnejši meri kadili in nosljali.

Naposled je pa papeštvo vmes poseglo. Papež Inocenc VIII. je l. 1624 izobčil vse tiste, ki nosljajo po cerkvah v Sevili. Cerkvenim služabnikom je zaukazal nosljarjem tobačnice pobrati; ti so radovoljno ubogali, ker so s tem napravili dobro kupčijo; kajti ravno duhovniki so imeli najdražje srebrne ali pa celó zlate tobakêre. Inocenc XII. l. 1690 to izobčenje ponovi za vse tiste nosljarje, koji bi med sv. mašo ali sploh božjo službo v cerkvi sv. Petra v Rimu v nos tlačili to smradljivo in v prah spremenjeno rastlino. Še le Benedikt XIII. prekliče leta 1724 to naredbo, ker se je sam tobaka navadil.

Ravno tako hudo se je tobaku godila v Švici, na Sedmograškem in Ogerskem. Vendar ga niso mogli nikjer vničiti. — Iz vsega tega se pa jasno razvidi, da je človek veliko bolj nagnen k slabemu, kakor pa k dobremu. Za človeštvo mnogo koristnejša rastlina „krompir“, se ni tako lahko med priprostim prebivalstvom razširila, kakor pa škodljivi tobak. Vsaj je znano, da so vlade mogle ljudi prisiliti, da so jeli korun saditi.

Preganjanje in zatiranje tobaka je nehalo še le proti konci 17. stoletja. Države so sprevidile, da ni mogoče — tudi z najhujšimi kaznimi te rastline vničiti. Ob enem jim je pa jel tobak v davkih mnogo novcev prinašati. Zbog tega so jenjale razširjevanje tobaka preganjati — nasprotno se je po vseh deželah zapovedalo ga sejati.

Po tem tacem pač razvidimo, kolike vrednosti je dandanes za kulturne države nekdanja tako sovražena in zatirana strupena rastlina; kajti ona je skoro večini prebivalstva — ne le neobhodno potrebna, ampak tudi jako draga stvar.

Po raznih virih posnel J. R.

Strogo spolnovanje redovnih pravil in postav dobiva vedno več tal in v kratkem bodo do malega vsi samostani zopet kraj molitve, vede in umetnosti v taki meri, kakor so bili v dobi cveta. Tako vsaj upamo, da se pa tudi ne motimo, priča nam premnogo samostanov, kteri so posebno zadnji čas jeli sloveti po učenosti in vzvišeni pobožnosti svojih udov. V prvi vrsti moramo danes imenovati bajronske benediktince, kteri so s Hohenzollerskega prognani našli novo domovje v Emavzu blizo Prage. Krasi jih strogo spolnovanje naukov njihovega očeta, sv. Benedikta in pa največa izobraženost skoro v vseh slojih vede in umetnosti. Svetovno znano je prekrasno in strogo cerkveno petje v samostanski cerkvi v Emavzu, s kterim se more le malo ktero meriti. Kdor ne verjame, da tudi Cecilijansko petje povzdiguje srce, pravi „Čech“, naj gre v nedeljo k maši v Emavz. Nič manj pa ne slové imenovani sinovi sv. Benedikta po svojih slikarskih umotvorih. V samostanu je cel slikarski atelier, čegar načelnik je Fr. Deziderij, poprej akademični vodja v Nürnbergu, duša njegova je pa P. Gabriel, ki je bil poprej akademični profesor v Rimu. Brat Martin je slikar in fotograf. V obvarovalni umetnosti ali podobarstvu slovi posebno P. Efrem, ki je tudi stavbar in inženir. Pred nedolgim časom se je že precej veliki umetniški krog povečal z nadepolnim kiparjem iz admonškega samostana (na Štajarskem) in z mladim umetnikom s Svete Gore, ki je pa bil še pred nedolgim časom še pek. Ker so spoznali očetje v njem izvrsten talent za slikarstvo, so ga sprejeli iz kuhinje v slikarnico in mu dali namesto kuhalnice v roko čopič, kteremu baje ne dela nečasti.

Telegrami.

Bruselj, 4. novembra. Dosedanji poslanec v Stockholmu Pilleurs-Hiegarts imenovan je za diplomatičnega zastopnika belgijskega pri sv. Stolu.

Kahira, 4. novembra. Major Kičener brzojavil je generalu Wolseleyu na 2. t. m., da je Mahdi prihrumel s svojimi pred Chartum in Gordona pozival, da naj se mu podá, Gordon je odgovoril da ne, ker se mu upa še dvanajst let braniti, toliko ima še živeža in ljudi. Mahdi se je na to odtegnil za dan hoda proti jugu.

London, 4. novembra. Kakor privatna poročila govoré, ima Mahdi vendar le že Gordona 8 dni v svojih pesteh.

Tujci.

3. novembra.

Pri *Maliči:* Miroslav Wiener in Adolf Finder, trgovca, z Dunaja. — F. Schek in C. Deininger, trgovca, iz Gmundena. — Jaroslav Skoupil, gojzd. pristav, iz Soteske. — Gašpar Maurer, trgovec, z Dolenjskega. — Karl Mulley, zasebnik, z Vrhnike.

Pri *Slonu:* Guido vitez Andrioli, c. k. namestnik drž. pravdnika, iz Gradca. — Franc Lach, trg. pot., iz Maribora. — Miroslav Jazbec, učitelj, iz Rudolfovega. — Primož Kühnschebré. — Florijan Sodarič, iz Dolenjskega.

Pri *Južnem kolodvoru:* Janez Stanizlič, trg. pot., z Linca. — M. Savla, trg. pot., z Reke.

Pri *Avstrijskem caru:* Julij Dev, medicinar, z Dunaja. — F. Knaflič in F. Grünwald, iz Št. Martina.

Umrli so:

3. novembra. Ludovik Perona, magistratni svetnik, 57 let, sv. Jakopa trg št. 2, jetika.

4. novembra. Marko Kremžar, kurjačev sin, 13 dni, Kolodvorske ulice št. 11, oslabljenje.

V bolnišnici:

2. novembra. Jurij Bolhar, delavec, 66 let, jetika.

3. novembra. Franc Mlinar, delavec, 49 let, Decubitus acritus.

Eksekutivne dražbe.

21. novembra. 3. e. džb. pos. Tomaž Šabec iz Trnja, 1680 gl. Postojna.

22. novembra. Relicitacija zemljišča Janeza Kapelle iz Metlike, 750 gl. Metlika.

28. novembra. 3. e. džb. pos. Franc Lenarčič iz Nadanjesela, 2000 gl. Postojna.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

5. novembra.

Papirna renta po 100 gld.	81 gl.	30	kr.
Srebrena „ „ „ „	82 „	50	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	103 „	85	„
Papirna renta, davka prosta	96 „	45	„
Akcije avstr.-ogerske banke	883 „	—	„
Kreditne akcije	294 „	80	„
London	122 „	—	„
Srebro	— „	—	„
Ces. cekini	5 „	77	„
Francoski napoleond.	9 „	68	„
Nemške marke	59 „	80	„

Od 4. novembra.

Ogerska zlata renta 6%	122 gl.	60	kr.
„ „ „ 4%	93 „	65	„
„ papirna renta 5%	89 „	50	„
Akcije anglo-avstr. banke . 200 gld.	105 „	75	„
„ Länderbanke	103 „	20	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu	571 „	—	„
„ državne železnice	299 „	—	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	213 „	30	„
4% državne srečke iz l. 1854 . 250 gl.	124 „	50	„
4% „ „ „ „ 1860 . 500 „	134 „	50	„
Državne srečke iz l. 1864 . 100 „	173 „	25	„
„ „ „ „ 1864 . 50 „	171 „	50	„
Kreditne srečke . 100 „	177 „	50	„
Ljubljanske srečke . 20 „	23 „	—	„
Rudolfove srečke . 10 „	18 „	25	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	108 „	75	„

Tržaško tržno poročilo.

Kava: Santos po 53 gl., Rio 48, St. Domingo 56, Portorico 86, Cejlon 72—125, biserna 96, Java 63, Mokka 94—102.

Sladkor po 19.50—26 gld.

Dišave: poper 92 gl., žbice 71.

Južno sadje: dateljni 38, fige iz Kalamate 14, iz Smirne 40, rozine 13.50 pomoranče 4, limone 3.— za vsak zaboj, rožiči 8, mandeljni 80.

Olje: laško 60—90 gl., albansko 44—46, dalmatinsko 44, angleško 36, petrolej 9.75.

Kože: juhtovina 260, podplatje 140—160, teletnina 357—616, jagnječi kožuhi sto komadov 70, zajčje sto komadov 24 gl.

Volna: bosanska 105 gl., albanska 112, isterska 110.

Bombaž: amerikanski 75, indiški 46.

Ježice po 19—27 gl.

Mast: maslo 95—100, angleška 55, ogerska 59, špeh 56.

Žito: pšenica ruska 7.25—8.75, laška 9.25, koruza 6.50, rž 7.25, oves 7, fižol 10.75—11.25, grah 13—15, riž laški 15—21, indiški 11.50 goldinarjev za vsakih 100 kilogramov.

Vožnji red cesarjevič Rudolfove železnice.

Iz Ljubljane v Beljak.

Osobni vlaki

Postaje	št. 2018 po noči	št. 2014 zjutraj	št. 2016 dopoldne	št. 2012 zvečer
Ljubljana j. k.	12·15	6·40	11·40	6·35
Ljubljana R. k.	12·19	6·44	11·45	6·39
Vižmarje	12·29	6·53	11·55	6·48
Medvode	12·41	7· 4	12· 7	6·59
Loka	12·56	7·17	12·21	7·12
Kranj	1·12	7·32	12·38	7·26
Podnart	1·30	7·50	12·56	7·43
Radovljica	1·48	8· 7	1·13	7·59
Lesce	1·55	8·15	1·24	8· 8
Javornik	2·16	8·34	1·46	8·25
Jesenice	2·27	8·45	1·57	8·33
Dovje	2·47	9· 4	2·18	8·49
Kranjska gora	3·16	9·33	2·48	9·11
Rateče-Weissenfels	3·31	9·48	3· 3	9·24
Trbiž	3·48	10· 5	3·20	9·38
Beljak j. k.	5·—	11·51	4·51	10·24
	zjutraj	dopoldne	popoldne	zvečer

Iz Beljaka v Ljubljano.

Osobni vlaki

Postaje	št. 2017 po noči	št. 2011 zjutraj	št. 2015 dopoldne	št. 2013 popoldne
Beljak j. k.	10·50	6·39	10·26	5·10
Trbiž	12·40	7·30	11·42	6·25
Rateče-Weissenfels	1·50	7.46	11·59	6·46
Kranjska gora	1·25	7.59	12·13	7· 2
Dovje	1·56	8·22	12·38	7·29
Jesenice	2·23	8·41	12·58	7·52
Javornik	2·30	8·47	1· 5	7·59
Lesce	2·57	9· 6	1·26	8·21
Radovljica	3· 3	9·11	1·31	8·26
Podnart	3·29	9·29	1·49	8·47
Kranj	3·50	9·45	2· 5	9· 4
Loka	4·12	9·59	2·20	9·20
Medvode	4·29	10·12	2·33	9·34
Vižmarje	4·42	10·23	2·44	9·46
Ljubljana R. k.	4·53	10·31	2·52	9·55
Ljubljana j. k.	5·—	10·35	2·56	10.—
	zjutraj	zjutraj	popoldne	zvečer

Vožnji red c. kr. priv. južne železnice.

Z Dunaja v Trst.

Postaje		Jadrni vlak	Brzovlak	Poštni vlak		Mešani vlak	Osobni vlak
Dunaj	Odhod	7·— zvečer	7·— zjutraj	9·20 zvečer	1·30 popold.	—	—
Mürzzuschlag	„	10·29 „	10·27 „	2. 5 po noči	5·30 „	5·55 zjutraj	—
Gradec	„	12·28 po noči	1·— popold.	6·10 zjutraj	9·30 zvečer	10·50 dopold.	—
Maribor	„	1·49 „	2·27 „	8·20 „	11·41 po noči	2·32 popold.	—
Celje	„	3·15 „	3·55 „	10·30 dopold.	1·50 „	6·— „	6·— zjutraj
Laški Trg	„	—	4·11 „	10·46 „	2· 9 „	6·23 „	6·22 „
Rimske Toplice	„	—	4·22 „	10·58 „	2·22 „	6·40 zvečer	6·37 „
Zidani Most	„	3·51 zjutraj	4·45 „	11·40 „	2·50 „	7·11 „	6·58 „
Ljubljana	„	5·12 „	6·14 zvečer	1·30 popold.	5·45 zjutraj	10·20 „	9·21 zj. Prih.
Postojna	„	6·30 „	7·56 „	3·37 „	7·54 „	1.58 po noči	—
Nabrežina	„	8·16 „	9·39 „	5·54 „	10·14 dopold.	5·40 zjutraj	—
Trst	Prihod	8·42 „	10. 5 „	6·30 zvečer	10·50 „	6·30 „	—

Iz Trsta na Dunaj.

Postaje		Jadrni vlak	Brzovlak	Poštni vlak		Mešani vlak	Osobni vlak
Trst	Odhod	8·30 zvečer	7·— zjutraj	10·— dopold.	6·30 zvečer	7·45 zvečer	—
Nabrežina	„	9·19 „	7·33 „	10·51 „	7·17 „	9·28 „	—
Postojna	„	10·51 „	9·31 dopold.	1·21 popold.	9·51 „	1·44 po noči	—
Ljubljana	„	12· 7 po noči	11· 2 „	3· 7 „	12·20 po noči	5·25 zjutraj	5·45 popold.
Zidani Most	„	1·24 „	12·50 popold.	4·59 „	2·22 „	8·15 „	8·12 zvečer
Rimske Toplice	„	—	1· 2 „	5·11 „	2·35 „	8·33 „	8·29 „
Laški Trg	„	—	1·13 „	5·22 „	2·47 „	8·50 „	8·44 „
Celje	„	1·59 po noči	1·30 „	5·42 „	3· 8 „	9·19 dopold.	9· 5 zv. Prih.
Maribor	„	3·29 „	2·57 „	7·58 zvečer	5·55 zjutraj	12·55 popold.	—
Gradec	„	4·55 zjutraj	4·29 „	10·25 „	8·20 „	4·40 „	—
Mürzzuschlag	„	6.57 „	7·— zvečer	1·47 po noči	11·46 dopold.	9·35 zv. Prih.	—
Dunaj	Prihod	10·— „	10·— „	6·— zjutraj	4· 3 popold.	—	—

Druge železnične zveze na Slovenskem.

Št. Peter—Reka.

		zjutraj	zjutraj	zvečer
Št. Peter	Odhod	7· 5	9·20	9·40
			popold.	po noči
Reka	Dohod	8·55	12·31	12·13
		zjutraj	popoldne	zvečer
Reka	Odhod	5·45	4·30	8·15
			zvečer	
Št. Peter	Dohod	8·12	7·56	10·20

Divača—Pulj.

		zjutraj	zjutraj	popoldne	zvečer
Divača	Odhod	7·33	9·15	4·52	8·57
		dopoldne	popoldne	zvečer	po noči
Pulj	Dohod	11·—	1·15	9·46	12·10
		zjutraj	zjutraj	popold.	popold.
Pulj	Odhod	5·—	7· 5	12·22	4·50
			dopoldne		zvečer
Divača	Dohod	8·15	11·46	4·26	8·22

Nabrežina—Gorica.

		zjutraj	zjutraj	dopoldne	zvečer	zvečer
Nabrežina	Odhod	4·—	8· 9	10· 8	5·48	10·—
Gorica	Dohod	6·40	9· 4	11·23	6·59	11·37
		zjutraj	zjutraj	popoldne	zvečer	zvečer
Gorica	Odhod	5·—	9·24	4·45	8· 9	10·30
Nabrežina	Dohod	6·41	10·41	6·52	9· 8	—

Zidani Most—Zagreb.

		zjutraj	zjutraj	popoldne	zvečer
Zidani most	Odhod	4· 5	4·40	12·55	5·15
Zagreb	Dohod	6·33	9·12	4·—	7·42
		zjutraj	popoldne	zvečer	zvečer
Zagreb	Odhod	8· 8	1·15	6·40	10·10
			dopoldne		
Zidani Most	Dohod	10·59	4·20	11·20	1· 4

Pragersko—Kaniža.

		zjutraj	zjutraj	zvečer
Pragersko	Odhod	3·35	9·35	8·10
			popoldne	
Kaniža	Dohod	6·17	1·15	11·35
		popoldne	zvečer	zjutraj
Kaniža	Odhod	2·45	11·20	5·20
Pragersko	Dohod	6·12	1·28	8· 7

Maribor—Celovec.

		popoldne	zjutraj	po noči
Maribor	Odhod	3·—	9·15	2· 5
		zvečer	popoldne	zjutraj
Celovec	Dohod	7·35	1·52	5·29
		popoldne	zjutraj	zvečer
Celovec	Odhod	1·55	8· 5	11·40
			popoldne	po noči
Maribor	Dohod	5·58	12·19	3·—

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič.*

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.